

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 22 oktober 2020
Datum GS-besluit : 17 november 2020

Vragen nr. 110

Vragen van mevrouw ir. **A.C. Kapitein** en mevrouw **L. Gonggrijp** (D66), de heer **M.T. Cardol** (GroenLinks), mevrouw **A.A.J. Jellema** en de heer **G.L.J. Leerink** (PvdA) over Peilafwijkingen op grote schaal

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 22 oktober 2020 door de leden van Provinciale Staten, mevrouw ir. **A.C. Kapitein** en mevrouw **L. Gonggrijp** (D66), de heer **M.T. Cardol** (GroenLinks), mevrouw **A.A.J. Jellema** en de heer **G.L.J. Leerink** (PvdA), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Ingelanden van Water Natuurlijk, PvdA en de Vereniging bos- en natuureigenaren hebben op 5 maart en op 28 mei schriftelijke vragen gesteld aan het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) over peilafwijkingen (onderbemalingen en opmalingen). Hierdoor is duidelijk geworden dat er meer dan 2800 peilafwijkingen zijn, waarvan 616 nieuwe vergunningen voor peilafwijkingen sinds 2018.

Dit geeft een beeld van versnipperd waterbeheer. Het betekent dat er onder meer in het veenweidegebied van Laag Holland over 20% van het gebied (vnl onderbemalingen) en op Texel over 24% van het gebied (vnl opmalingen) afgeweken wordt van het door het Hoogheemraadschap vastgestelde peil. Er zijn uitzonderingssituaties mogelijk waarin dit nodig is. Echter, handhaving van vastgestelde peilen in de veengebieden is belangrijk om maaiveldddaling tegen te gaan en CO2 uitstoot te reduceren. Zeker gezien onze klimaatambities.

Uit de antwoorden op de vragen blijkt ook dat er een achterstand is in het actualiseren van vergunningen op peilontheffingen. In een niet genoemd aantal gevallen is er bijvoorbeeld geen laagst te voeren waterpeil vastgesteld. Ook wordt gemeld dat bepaalde afwijkingen op waterpeil door nieuwe regels vergunningsplichtig zijn geworden, maar dat daarvoor geen vergunningen zijn aangevraagd.

Het is de vragenstellers niet duidelijk geworden wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor hoe het waterbeleid wordt omgezet in handhavingsbeleid. Gebiedsbeheerders van HHNK zijn nu wel gestart met het plaatsen van meer ingemeten peilschalen, zodat er het peil in ieder geval gemonitord kán worden.

De Provincie bepaalt vanuit de landelijke Waterwet in een provinciale verordening de regels voor het HHNK. In de waterverordening is vastgesteld dat het verboden is om af te wijken van het door HHNK vastgestelde peil. Het dagelijks bestuur van HHNK kan echter aanvullende regels stellen, vergunningen verlenen voor afwijkingen van een peilbesluit en ook vrijstellingen geven van de watervergunningsplicht. Dit lijkt schering en inslag te zijn in Noord-Holland. In de provincies Zuid-Holland en Utrecht bijvoorbeeld zijn peilafwijkingen aanzienlijk beperkt.

In de Omgevingsvisie NH2050 is de doelstelling opgenomen dat Noord-Holland klimaatbestendig en waterrobuust wordt. Bodemdaling in veenweidegebieden wordt afgeremd en uiteindelijk gestopt. In het coalitieakkoord is klimaatadaptatie en bodemdaling een belangrijke prioriteit geworden. Dit moet gaan resulteren in beleid naar “functie volgt peil”. De indieners van de vragen hebben er zorgen over of die verandering met het huidige beleid van HHNK wel gerealiseerd kan worden.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Heeft het college de beantwoording van de schriftelijke vragen aan het waterschapsbestuur over peilafwijkingen gezien? Bent u op de hoogte van het beleid van HHNK om zoveel peilafwijkingen toe te staan?

Antwoord 1:

Ja. Dit betreft 2800 peilafwijkingen in het hele beheergebied van HHNK, ontstaan in een lange reeks van jaren. Om op peilafwijkingen te kunnen handhaven, heeft HHNK de afgelopen jaren geïnvesteerd in het legaliseren van gedoogde situaties en actualisatie van oude vergunningen. Dit verklaart in hoge mate het aantal verleende vergunningen voor peilafwijkingen sinds 2018.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van HHNK heeft dit in haar antwoorden op de schriftelijke vragen als volgt gemotiveerd: “Sinds 2018 vindt een intensievere actualisatie van de vergunningen plaats. Met name het veenweidegebied heeft prioriteit omdat de handhaving van vastgestelde peilen belangrijk is voor maaiveld daling en CO2-reductie. In het zuiden van het beheergebied is nu ongeveer 90% van de peilafwijkingen voorzien van een actuele vergunning. De komende periode wordt gestart met de actualisatie van het noordelijke deel van ons gebied.”

Vraag 2:

Bent u het met ons eens dat dit te veel afwijkingen zijn, zeker gezien onze provinciale ambities en het feit dat dit in andere provincies niet de usance is? Kunt aangeven welk beeld er in de andere Noord Hollandse Waterschappen is?

Antwoord 2:

Nee, in technische zin horen onderbemalingen bij de huidige inrichting van de veenweidegebieden. Alle waterbeheerders streven in de landbouwgebieden een grotere mate van drooglegging na dan in de natuurgebieden om de huidige wijze van landbouwuitoefening (bijvoorbeeld veehouderij) te kunnen faciliteren. In gebieden met een mix van landbouw en natuur in eenzelfde watersysteem kan dat veelal niet anders dan met onderbemalingen. Daar zit op hoofdlijnen geen substantieel verschil tussen de Noord-Hollandse waterbeheerders in.

Maar wij vinden een eventuele verdere vergroting van het areaal onderbemalingen met nieuwe situaties (dus anders dan het legaliseren van gedoogde situaties en het actualiseren van oude vergunningen) wel zorgelijk. Zo kan HHNK op basis van haar huidige beleidsregels peilafwijkingen, vastgesteld in 2009, nieuwe aanvragen voor droogleggingen van 40 tot 60 centimeter tegemoet zien en hier een vergunning voor afgeven. Dit doet geen recht aan onze ambities voor biodiversiteit (weidevogels), bodemdaling en klimaat. Daarom willen we met de drie Noord-Hollandse waterbeheerders en onze regionale netwerken in Laag Holland en het Groene Hart in gesprek over nieuwe situaties. In Laag Holland is dat de Regiegroep Laag Holland, waarbij wij verwijzen naar ons antwoord op vraag 4.

Vraag 3:

Wie is er verantwoordelijk voor handhaving van het waterpeil? Als dit meerdere partijen zijn, hoe wordt er samengewerkt? Hoe wordt hierover gerapporteerd en aan wie? Heeft het college de indruk dat er voldoende gemonitord en gehandhaafd wordt? Zo nee, welke initiatieven zijn er om dit te verbeteren. Zo ja, waaruit blijkt dit?

Antwoord 3:

De waterbeheerder is verantwoordelijk voor de handhaving van de waterpeilen. De provincie heeft geen formele bevoegdheden ten aanzien van het verkrijgen van rapportages over monitoring en handhaving.

Het toezicht is bij HHNK onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden van een gebiedsbeheerder. Door de gebiedsbeheerders zijn de afgelopen jaren geen zaken gemeld bij de afdeling handhaving van HHNK. De handhaving wordt vergemakkelijkt als er een peilschaal bij de onderbemaling staat. Bij circa 700 van de 2800 peilafwijkingen is op dit moment een (nieuwe) geregistreerde peilschaal aanwezig. HHNK is bezig met een inhaalslag voor het plaatsen van peilschalen met een gemiddeld aantal van 300 per jaar. De actualisatie van de vergunningen en het plaatsen van peilschalen heeft bij HHNK met name in het veenweidegebied prioriteit, omdat de handhaving van vastgestelde peilen belangrijk is voor maaiveldddaling en CO2-reductie (zie ons antwoord op vraag 1). Ten aanzien van alle initiatieven, verwijzen wij naar ons antwoord op vraag 4.

Vraag 4:

Klimaatadaptatie en bodemdaling zijn een belangrijke prioriteit van het coalitieakkoord. Hoe wordt het provinciale beleid omgezet in uitvoeringsregels van HHNK zodat het provinciaal beleid niet verzandt in halve uitvoering?

Antwoord 4:

Wij werken onder provinciale regie samen met HHNK en andere partners aan het ontwikkelen van een integraal gebiedsprogramma Laag Holland. Daarmee willen wij alle opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap in deze regio in onderlinge samenhang realiseren. Belangrijke bouwsteen voor dit programma is het door HHNK uitgebrachte conceptrapport 'Waterhuishoudkundige blik op het veenweidegebied van Laag Holland', dat op 28 oktober jl. in de Regiegroep Laag Holland is besproken. Dit krijgt in de Regiegroep een vervolg met een themaberaad over waterpeilen, zakkingen en daaraan gelieerde onderwerpen, zoals de zoetwatervraag, om tot bestuurlijke keuzes te kunnen komen in dit gebiedsprogramma. Voorts zijn provincie, HHNK en gemeenten belangrijke financiers van onderzoeken om tot effectieve en toepasbare maatregelen te komen om klimaatadaptatie te stimuleren en bodemdaling tegen te gaan. Die onderzoeken lopen nog, in het Innovatieprogramma Veen, op het Veenweide Innovatie Centrum in Zegveld en onderzoekslocaties in andere veenweidegebieden. Op basis van het gebiedsprogramma en de resultaten van onderzoeken kan HHNK eventueel besluiten nieuwe uitvoeringsregels voor haar watersysteem vast te stellen. Dit is haar eigen verantwoordelijkheid, als bevoegd gezag voor het oppervlaktewatersysteem.

De bodemdaling van veenweidegebieden is maar in beperkte mate te sturen met oppervlaktewater-gerelateerde maatregelen, zo blijkt uit het door HHNK uitgebrachte conceptrapport. Het tegengaan van bodemdaling vergt primair maatregelen van grondeigenaren om het ondiepe grondwater in de zomermaanden op peil te houden met bijvoorbeeld infiltratietechnieken, waarmee het veen wordt vernat. De governance ten aanzien van het ondiepe grondwater en het in te zetten instrumentarium vergt nader overleg in landelijk verband, zoals de Kopgroep Veenweiden. Onze portefeuillehouder Bodemdaling is hiervan lid. Overigens zijn er ook op Rijksniveau vragen gesteld over de governance van het ondiepe grondwater en oppervlaktewater, bodemdaling en funderingsschade, naar aanleiding van het rapport 'Stop bodemdaling in veenweidegebieden: Het Groene Hart als voorbeeld' van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur en de kabinetsreactie op dit rapport. De antwoorden op deze schriftelijke vragen hebben wij als bijlage bijgevoegd.

Zie voorts ook ons antwoord op vraag 5.

Vraag 5:

Wordt deze problematiek meegenomen in het integraal waterakkoord? Zo nee, waarom niet. Zo ja, hoe? Wanneer verwacht het college dit in 2020 geplande waterakkoord af te kunnen ronden?

Antwoord 5:

De verwachting is dat deze problematiek wordt meegenomen in het integraal waterakkoord. In december zal onze portefeuillehouder Water met de bestuurders van de drie Noord-Hollandse

waterschappen, Rijkswaterstaat en PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland de opdracht voor het integraal waterakkoord bespreken. De uitvoering hiervan zal na 2020 plaatsvinden.